Stockholms universitet

Kursbeskrivning
Praktisk europaprocess
(15 hp)

2025-08-22

Allmänt om kursen

Innehåll och målsättning
Praktisk Europaprocess (”PEP”) är en specialkurs på juristprogrammet vid den Juridiska institutionen (”Juridicum”). PEP är den enda fördjupningskursen inom ramen för juristprogrammet vid Juridicum som är särskilt inriktad på tillämpningen av den Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (”EKMR”). Förutom föreläsningar och seminarier om EKMR-systemet arbetar kursdeltagarna med ett händelseförlopp och får praktisk erfarenhet av att skriva en partsinlaga och av att plädera.

På kursen görs studiebesök hos exempelvis Centrum för Rättvisa och Utrikesdepartementets processenhet. Vi kan även besöka den svenska domaren i Europadomstolen dock troligen på länk. Studiebesök i Stockholm utgör lärandeaktiviteter på kursen och således gäller allmänna närvarokrav.

Kursdeltagarna har möjlighet att tävla för en av de tre Stockholmsklubbarna i den nordiska rättegångstävlingen om de mänskliga rättigheterna då lärandeaktiviteterna är anpassade till tävlingens format. Det är dock möjligt att läsa kursen utan att tävla för en klubb i den nordiska rättegångstävlingen. För de studenter som deltar i tävlingen tillkommer ett moment efter kursens slut i juni där lag från nordens länder möts och pläderar inför justitieråd från de fem länderna samt ländernas domare i Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna i Strassburg.

Kursens övergripande målsättning är att ge deltagaren fördjupad teoretisk och praktisk kunskap om hur de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna skyddas inom ramen för EKMR-systemet. Mer konkret syftar kursen till ökad kunskap i juridisk metodlära, ökad förmåga till kritiskt tänkande baserad på ett vetenskapligt förhållningssätt, samt till färdighetsträning avseende juridisk analys och presentation av argumentationslinjer i text och tal.

Lärandeaktiviteter
Kursen inleds med en föreläsningsserie som syftar till att ge en god förståelse för EKMR-systemet. Därefter tillgängliggörs det händelseförlopp som ligger till grund för den centrala lärandeaktiviteten; att under några veckor i grupp författa en partsinlaga i ett fiktivt mål inför Europadomstolen. Grupparbetet består huvudsakligen av att gruppen söker information och tillsammans utveckla en argumentationslinje som presenteras i en inlaga till stöd för en av parterna i målet. Studenter som deltar i den nordiska rättegångstävlingen har under perioden som arbetet pågår case-specfika seminarier med praktiskt verksamma jurister som engagerats

Stockholms universitet

av respektive klubb. Studenter som går kursen utan att delta i tävlingen har under perioden som arbetet pågår case-specifika seminarier med en praktiskt verksam jurist som engagerats av Juridicum. Under kursens gång hålls även teoretiska föreläsningar om metod och kritiskt tänkande.

Efter det att inlagorna har lämnats in genomförs case-specifika övningar i muntlig framställning. Träningen för studenter som deltar i den nordiska rättegångstävlingen anordnas av respektive advokatklubb och för studenter som ej deltar i tävlingen anordnas träningen av Juridicum. Vissa gemensamma lärandemoment i retorik och presentationsteknik kan erbjudas kursdeltagarna.

All undervisning och examination sker på svenska, liksom författandet av inlagan och pläderingsövningarna. Däremot kan källmaterial på andra språk såsom engelska användas i inlagorna.

All undervisning på kursen är obligatorisk och för godkänt resultat krävs att studenten har bidragit aktivt i arbetet med att författa en partsinlaga och har deltagit aktivt i gruppens pläderingsövningar.

Examination

- Godkänd närvaro
- Aktivt deltagande i arbetet med att författa en inlaga samt i gruppens pläderingsövningar.
- Godkänd inlaga.
- Skriftlig examination.
- Muntlig examination.

Skriftlig examination

I slutet av kursen genomförs en skriftlig examination antingen på universitet eller i form av en hemtenta. Genom examinationen kontrolleras kunskap om EKMR-systemet och förmågan till kritiskt tänkande baserad på en korrekt tillämpning av relevanta rättskällor. I materiellt hänseende prövas kunskap om bestämmelser som är relevanta för händelseförloppet. Som ett första led består examinationen av flervalsfrågor. Sedan följer två problembaserade frågor/ essäfrågor.

Muntlig examination

Varje student ska vid ett examinationstillfälle hålla en presentation på ett tema som har anknytning till det händelseförlopp som studenterna har arbetat med under kursen. Ämnet för presentationen vid den muntliga examinationen meddelas studenten minst två veckor innan examinationstillfället. Presentationens format är en domstolsplädering inför en fiktiv domarpanel. Examinator och lärare som deltar i panelen kan ställa följdfrågor baserade på presentationen. Bedömningskriterierna är: ämneskunskap, argument, struktur/logik, framställning.

Stockholms universitet

Särskilt om den nordiska rättegångstävlingen

Som student vid Juridicum kan du tävla som medlem i en advokatklubb som är belägen i Stockholm. Antagning till en advokatklubb sker genom ett särskilt förfarande som är skilt från kursverksamheten. Även om Juridicum ej ansvarar för hur klubbarna väljer sina medlemmar finns det information om ansökningsförfarandet på kursens hemsida där det även finns en länk till tävlingens hemsida. Även om Juridicum inte har formellt ansvar för advokatklubbarnas verksamhet står klubbarna under Juridicums uppsikt och i viss mån koordineras lärandeaktiviteterna. Klubbarna kan besluta om undantag från närvarokravet vid deras lärandeaktiviteter. Inlagor som skrivs av studenter som tävlar för en advokatklubb ligger till grund för poängsättning och resultatet påverkar vilka lag från andra universitet i Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige som studenterna möter under finalhelgen i den nordiska rättegångstävlingen. Rättegångsspelet ambulerar från år till år mellan de nordiska ländernas huvudstäder och tävlingsdagarna som ligger på en helg i juni varje år arrangeras av en lokalorganisation.

Förväntade studieresultat

Kunskap och förståelse
Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:
- visa fördjupad kunskap i och förståelse av EKMR-systemets systematik och materiella beståndsdelar.
- visa fördjupad kunskap i och förståelse av EKMR-systemets institutionella ramverk samt processuella regler och förfaranden.
- visa fördjupad kunskap i och förståelse av EKMR-systemets relation till och verkan i nationell rätt.

Färdighet och förmåga
Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:
- visa fördjupad förmåga att självständigt och i grupp, kritiskt och systematiskt *analysera* komplexa juridiska frågeställningar med utgångspunkt i EKMR och den rättspraxis som har utbildats av Europadomstolen, samt i doktrin.
- visa fördjupad förmåga att arbeta som juridiskt ombud genom att kritiskt och systematiskt *utforma* en argumentation för part i ett ärende och *presentera* argumenten i en skriftlig inlaga.
- visa fördjupad förmåga att arbeta som juridiskt ombud genom att kritiskt och systematiskt *utforma* en argumentation för part i ett ärende och *tillämpa* argumenten vid muntlig förhandling.

Stockholms universitet

Värderingsförmåga och förhållningssätt
Efter genomgången kurs förväntas studenten kunna:

- Självständigt och kritiskt bedöma och värdera juridiska frågeställningar rörande EKMR-systemet med hänsyn till relevanta samhälleliga frågor såsom sociala välfärdssystem, migration, icke-diskriminering, äganderätt, rättvis rättegång, personuppgiftskydd och privatliv samt miljö bara för att nämna några vanligt förekommande fokusområden.

Lärandeaktiviteter och måluppfyllelse

Kurstiden är 10 veckor. Lärandeaktiviteterna äger rum antingen på Campus, på den digitala plattformen Zoom, eller på annan fysisk plats i samband med studiebesöken som omfattas av närvarokrav. För studenter som tävlar för en advokatklubb meddelar respektive klubb vilka krav på närvaro som gäller och meddelar kursföreståndaren om studenten har uppfyllt närvarokravet.

Föreläsningarna syftar till att ge studenten en fördjupad kunskap i och förståelse av EKMR-systemets systematik och materiella beståndsdelar: en fördjupad kunskap i och förståelse av EKMR-systemets institutionella ramverk samt processuella regler och förfaranden, samt en fördjupad kunskap i och förståelse av EKMR-systemets relation till och verkan i nationell rätt.

Case-seminarierna i metod och argumentationsanalys som anordnas i anslutning till författandet av inlagan baseras på utkast till inlaga som lagen lämnar några dagar innan lärandeaktiviteten. Vid seminarierna analyseras frågeställningar, strategier och argumentationslinjer. Case-seminarierna är centrala för studenternas färdighetsträning på kursen.

Studiebesöken utgör en lärandeaktivitet som syftar till att ge studenten en förståelse för hur EKMR-systemets fri- och rättighetsskydd fungerar i praktiken i domstolsprocesser och myndighetsutövning. Studiebesöken i Stockholm och på Zoom ingår som en obligatorisk lärandeaktivitet.

Författande av en partsinlaga utgör både en lärandeaktivitet och ett formativt examinationsmoment. Inlagan ska vara 15–25 sidor och kan tilldelas 0–40 poäng. För godkänd inlaga krävs att den tilldelas minst 20 poäng. Bedömningen baseras på argumentationsförmåga; problemidentifiering; kunskap och rättsutredning; struktur; noggrannhet, form och formalia. Förutom att vara en central aspekt av studenternas färdighetsträning, får studenten träning i att bedöma och förhålla sig till olika konventionsaspekter.

Stockholms universitet

Varje lag består normalt av fyra till sex deltagare som delas in i en klagandesida och en svarandesida. Såväl vid seminarierna som fortlöpande under arbetets gång kan deltagarna som representerar klaganden respektive svaranden i samma lag slipa sina argument mot varandra. När det gäller de lag som tävlar i den nordiska rättegångstävlingen finns särskilda regler för hur många deltagare som laget får ha och vilken hjälp de kan få i arbetet med inlagan. När det gäller studenter som ej deltar i tävlingen finns inga formella krav på antalet deltagare.

Även om en godkänd inlaga är kursfordran utgör inlagan ej underlag för betygsdifferentiering. Således är det möjligt att anpassa kraven som uppställs för godkänd inlaga om det skulle uppkomma alltför stora skillnader mellan förutsättningarna för de studenter som deltar i den nordiska rättegångstävlingen och de studenter som ej deltar i tävlingen. Här kan det tänkas att endast en, två eller tre studenter väljer att gå kursen utan att delta i rättegångstävlingen och då kan det finnas skäl att sänka kraven för en godkänd partsinlaga. Även studenter som ej deltar i tävlingen ska skriva inlagan utan lärares direkta inblandning. Naturligtvis får studenterna i olika lag ej samverka vid författandet av en inlaga.

Pläderingsövningarna baseras huvudsakligen på argument som utvecklats i den skriftliga inlagan. Vid pläderingsövningarna skiftar dock fokus från materiellt innehåll till retorik och presentationsteknik. Vad ska sägas inledningsvis? Vad ska sägas avslutningsvis? Vad ska inte sägas överhuvudtaget för att lura in motparten i ett resonemang eller för att undvika följdfrågor? Ska vi lyfta formaliafrågor eller processuella frågor? Kort och gott, hur vinner vi argumentationen? Varje deltagare erbjuds träning av en yrkesverksam jurist med stor processvana. Studenter som ej deltar i rättegångsspelet kommer att genomföra ett avslutande förhandlingsspel.

Kunskap och förståelse
Genom föreläsningarna på kursen ges studenten fördjupad kunskap i och förståelse av EKMR-systemet i såväl materiellt som processuellt hänseende och metodfrågor behandlas särskilt. Vid en föreläsning ges den studerande en introduktion till EKMR-systemet. På föreläsningen diskuteras bl.a. historiska utgångspunkter, relationen till EU-rätten, de materiella rättigheterna i konventionen, systemets särdrag, processvägar, hur man läser avgöranden från Europadomstolen, principer, relativa rättigheter och rättigheterna i svensk rätt.

I en ytterligare föreläsning behandlas rättskällorna, kriterierna och tolkningsprinciperna mer ingående. Här tas t.ex. frågor om effektivitet, subsidiaritet och tolkningsmarginaler upp och vägledande mål för den dynamiska tolkningen av konventionens bestämmelser diskuteras närmare. Teleologisk, och systematisk tolkning och regler om bevisbörda behandlas i mer detalj.

Stockholms universitet

I en annan föreläsning behandlas frågor som rör talerätt och andra processuella preliminärfrågor. Här tas frågor om grundläggande procedurregler upp såsom locus standi, och såväl processuella som jurisdiktionsbaserade och materiella grunder för att avisa talan vid Europadomstolen. Vidare går deltagarna igenom hur fullmakter och formulär används i praktiken och de går igenom domstolens hemsida och gör sökningar i domstolens rättsfallsdatabas.

I ytterligare en föreläsning behandlas processen i Europadomstolen och vid den muntliga förhandlingen. I ljuset av vägledande mål belyses centrala och viktiga processtekniska aspekter. Vem kan var ombud? Hur görs en målgruppsanpassad sakframställan? Här ingår också ett seminariemoment om att levandegöra ett juridiskt budskap. Språkliga markörer och retoriska grepp diskuteras. Strategi och taktik analyseras och praktiska råd för presentation ges. I en föreläsning anläggs också ett kritiskt perspektiv på användningen av olika rättighetsargument.

På kursen ges även en föreläsning om effekterna av konventionsbestämmelserna i svensk rätt. Regeringsformen 2:19 och EKMR-lagen med vägledande praxis från de Högsta domstolarna diskuteras. Särskilda frågor om påföljder och ändringarna i skadeståndslagen tas upp i det sammanhanget. Avslutningsvis diskuteras vissa praktiska aspekter av att tillämpa EKMR systemet.

Genomstudiebesöken får studenterna möjligheter att ställa frågor till personer som arbetar praktiskt med EKMR-systemets fri och rättighetsskydd.

Färdighet och förmåga
På kursen övas deltagarnas färdigheter och förmågor främst genom seminariemoment och pläderingsövningar. Vidare utgör arbetet med att författa en skriftlig inlaga om 15 – 25 sidor i grupp en intensiv träning i att utveckla en argumentationslinje med stöd av relevanta rättskällor. Materialet ska efterforskas, analysera och användas på ett övertygande sätt i inlagan. Att skriva en partsinlaga är en iterativ process och studenterna får träning i allt ifrån samarbetsstrategi till juridisk analys och argumentation till att skriva juridik inbegripet formalia. Med andra ord får den studerande fördjupad förmåga att självständigt och i grupp kritiskt och systematiskt analysera komplexa juridiska frågeställningar i ljuset av rättskällorna. I inlagan utformas och presenteras resultaten av de källkritiska och systematiska utredningarna.

När det gäller färdighet och förmåga att göra muntliga framställningar sker träningen genom pläderingsövningar. Förutom träning i presentationsteknik och retorik utvecklas en argumentationslinje som avslutningsvis tillämpas och presenteras argumenten vid en muntlig förhandling. Just träning av färdigheter och förmågor är kursens adelsmärke och i högre grad än på någon annan specialkurs får den studerande här erfarenhet av arbetet som juridiskt ombud.

Stockholms universitet

Värderingsförmåga och förhållningssätt
Genom arbetet med inlagan och övningarna i muntligt framförande ges träning i förmågan att värdera EKMR-systemets inverkan på samhällsutvecklingen och rättigheternas genomslag i Sverige. Samverkan med det omgivande samhället är påtaglig eftersom de studerande tränas av yrkesverksamma jurister och således får direkt kontakt med näringslivet särskilt som klubbmedlem. Alla studenter träffar jurister verksamma vid hjälporganisationer som Centrum för rättvisa och Human Rights Defenders då de är anlitade som t.ex. föreläsare vid Juridiska institutionen. Dessutom är det möjligt att i samband med studiebesöken på kursen prata med personer som på ett eller annat sätt arbetar praktiskt med EKMR-systemets fri- och rättighetsskydd.

Avslutningsvis tränas den studerande i att utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt genom att författa inlagan och genom att i samband med argumentationsanalysen värdera källor och argument. I processen att formulera argument och motargument görs en rättsutredning som oundvikligen leder in på metodfrågor och som medför en fördjupad förståelse av vad juridik är.

Krav för deltagande i undervisningen
Registrering
Praktisk Europaprocess är en specialkurs som kan väljas av de studerande som uppfyller det generella kravet för tillträde till specialkurs (godkänt resultat på obligatoriska kurser om minst 150 hp). Möjlighet att läsa om kursen vid ett senare tillfälle finns ej och endast förstagångsregistrerade studenter kan ges en plats i föreläsningsserien och seminarieundervisningen.

Avregistrering
Student som inte avser att läsa kursen ska avregistreras hos kursadministratören/amanuensen alternativt på Studentexpeditionen senast en vecka efter kursstart. Om du inte vill läsa kursen och har glömt att avregistrera dig, räknas du inte som förstagångregistrerad vid ett senare tillfälle.

Obs! Avregistreringar kan få konsekvenser för din rätt att erhålla studiemedel. Kontakta CSN för mer information!

Studieanvisningar

All undervisning och examination sker på svenska, liksom författandet av inlagan och pläderingsövningarna. Däremot finns det relevanta källor även på andra språk och särskilt på engelska.

Kursen bygger till stora delar på att göra en rättsutredning självständigt och i grupp som presenteras först skriftligen i en partsinlaga och sedan muntligen vid pläderingar under tävlingsdagarna.

Stockholms universitet

Allmänt:
Till stor del bygger kursen på att studenten själv söker stöd för analys av händelseförloppet och för att utveckla argumentationslinjer för en fiktiv huvudman i främst rättspraxis och doktrin. Rättspraxis återfinns enklast i ärenderegistret på Europadomstolens hemsida (HUDOC). Eftersom en viktig del i lärandeprocessen är att finna källor som är relevanta för det fiktiva målet finns ingen uttömmande förteckning över kurslitteratur eller annat bestämt studiematerial. Förutom kursboken föreslås nedan litteratur som ger en god överblick över ämnet.

Obligatorisk kurslitteratur:
- I. Cameron, T. Bull, H. Danelius, J. Danelius; Mänskliga Rättigheter i europeisk praxis: en kommentar till Europakonventionen om mänskliga rättigheterna, Norstedts Juridik 2023.

Rekommenderad litteratur:
- K. Åhman, Regeringsformen och europarätten, Norstedts juridik, 2023.
- C. Granmar: Europeanisation; Scandinavian Studies in Law Volume 70; Constitutional Law in the Scandinavian Countries – A Tribute to the Instrument of Government 1974-2024, s 139-189.

För den som vill fördjupa kunskaperna om kritiska perspektiv på rättighetsargumentet rekommenderas.
- M. Galanter, Why the Haves Come out Ahead: Speculations on the Limits of Legal Change, 9 LAW & Soc'y REV. 95 (1974).
- D. Kennedy, The Critique of Rights in Critical Legal Studies. Brown and Halley, eds., *Left Legalism/Left Critique* (Duke University Press 2002) 178.

Obligatorier

Eftersom en stor del av kursen ägnas åt att arbeta med det fiktiva händelseförloppet innehåller kursen förhållandevis få gemensamma lärandeaktiviteter. Studenten uppmanas att delta i alla lärandeaktiviteterna. Godkänd närvaro är ett examinationsmoment. För godkänd närvaro på kursen krävs att studenten deltar i föreläsningarna studiebesöken. Studenten kan dock missa två av dessa lärandeaktiviteter och ändå uppfylla närvarokravet. För studenter som tävlar för en advokatklubb meddelar respektive klubb vilka krav på närvaro som gäller och meddelar kursföreståndaren om studenten har uppfyllt närvarokravet. För studenter som inte tävlar för en Stockholmsklubb krävs närvaro på alla case-specifika seminarier och på alla pläderingsövningar.

På föreläsningarna och vid studiebesöken krävs ej aktiv närvaro. På case-seminarierna inbegripet pläderingsövningarna krävs däremot att den som deltar gör det på ett aktivt sätt.

Stockholms universitet

Med aktiv närvaro avses normalt att studenten ska ha förberett uppgifter eller övningar samt vara beredd att delta i diskussionerna eller genomförandet av övningarna eller diskussionerna.

- Dispens från kravet på närvaro vid de lärandeaktiviteter som anordnas av Juridicum kan meddelas av kursföreståndaren mot uppvisande av läkarintyg eller motsvarande dokumentation som styrker allvarligt förhinder. Frånvaron kompenseras genom en skrivuppgift.
- Dispens från kravet på närvaro vid de lärandeaktiviteter som anordnas av en advokatklubb kan meddelas av den person vid klubben som enligt uppgift ansvarar för undervisningen och träningen av klubbens lag i den nordiska rättegångstävlingen. Klubben kan besluta att frånvaron ska kompenseras t.ex. genom en skrivuppgift.
- Kursföreståndaren kan också meddela en generell dispens från närvarokraven enligt de av Juridiska fakultetens utbildningsutskott beslutade föreskrifterna för examination på juristprogrammet.
- För att klara kursen måste studenten vara delaktig i författandet av en godkänd partsinlaga.
- För att klara kursen måste studenten uppnå godkänt resultat på kursens individuella examinationsmoment.

Närmare om kursens individuella examinationsmoment

Närvaro

- Varje student måste uppfylla kraven på närvaro för godkänt resultat på kursen. Som ett led i examinationen krävs en godkänd närvaro (G). Frånvaron kompenseras genom en skrivuppgift.

Godkänd inlaga

- Varje student måste aktivt delta i grupparbetet med att författa en inlaga i rollen som partsombud. Som ett led i examinationen krävs en godkänd inlaga (G). Frånvaron kompenseras genom en skrivuppgift.

Skriftlig examination

- I slutet av kursen genomförs en skriftlig examination. Examinationen baseras på det som har behandlats på föreläsningar, på seminarier och i arbetet med händelseförloppet. Examinationen består av flervalsfrågor, problembaserade frågor och/eller essäfrågor. Om resultatet på den skriftliga examinationen ej motsvarar de krav som uppställs för godkänt resultat ges studenten ytterligare ett tillfälle att tentera kursen. Därefter måste studenten omregistrera sig på kursen för att kunna tentera på nytt.

Muntlig examination

- Presentationen i pläderingsform med följdfrågor är ägna att fastställa studentens kunskap dels om EKMR-systemet och dels om tillämpningen av relevant

Stockholms universitet

bestämmelser. Om resultatet på den muntliga examinationen ej motsvarar de krav som uppställs för godkänt resultat, kan studenten ges ytterligare högst två tillfällen till muntlig examination. Därefter måste studenten omregistrera sig på kursen för att examineras på nytt.

Tillträde till examination
För tillträde till tentan krävs att studenten är registrerad på kursen. Om det finns behov av åtgärder i samband med tentamen på grund av funktionshinder ska det anmälas till kursadministratör/amanuens (se nedan under Funktionshinder).

Handlingar som ska medtas vid tentamen
Till tentamen ska godkänd legitimation medtas. Som godkänd legitimation räknas körkort, svenskt pass och id-kort med aktuell giltighetstid. Som godkänd legitimation räknas även högst tre månader gammal polisanmälan som anger att tentandens id-handling är stulen eller förlorad. Även utländska identitetshandlingar godkänns och då företrädesvis ett pass eller id-kort.

Tillåtna hjälpmedel och ordningsregler
Vid den skriftliga examinationen är litteratur och anteckningar tillåtna. Information om de olika examinationsalternativen samt de ordningsregler som gäller vid tentamen finns på Juridiska institutionens hemsida. Förekomsten av otillåtna hjälpmedel samt brott mot ordningsreglerna kan föranleda en anmälan till universitetets disciplinnämnd. Disciplinnämnden, som leds av rektor, kan besluta om varning eller avstängning från studierna.

Inlämning av tentamen
- Tentamen skrivs för hand alternativt på dator i direkt anslutning till frågorna.
- Om tentan skrivs i tentasal ska varje student omedelbart sluta skriva när tentamensvakterna meddelar att tiden är slut. Det innebär att tentanderna då saknar rätt att avsluta en mening m.m.

Betyg

Baserat på de poäng som studenten erhållit på tentan (max 30) och på muntan (max 29) kan följande betyg erhållas: AB (Med beröm godkänd), BA (Icke utan beröm godkänd), B (Godkänd), U (Underkänd). Se vidare nedan om Betygskriterierna. Se vidare nedan om den målrelaterade sjugradiga betygsskalan som i undantag kan användas, under Anmälan till tentamen.

Betygskriterier
Vid rättningen av den skriftliga examen samt vid bedömningen av den muntliga examen kan studentens aktivitet under föreläsningarna, seminarierna och de olika tävlingsmomenten beaktas.

Stockholms universitet

AB (Med beröm godkänd) 42–50 poäng
- *Kunskap och förståelse*: Studenten har genom examination visat utmärkt till åtminstone mycket god kunskap och förståelse inom åtminstone två av de områden som har definierats i kursens förväntade studieresultat;
- *Färdighet och förmåga*: Studenten har genom examination visat förväntade studieresultat avseende färdigheter och förmågor;
- *Värderingsförmåga och förhållningssätt*: Studenten har genom examination visat åtminstone mycket god värderingsförmåga i enlighet med de förväntade studieresultaten.

BA (Icke utan beröm godkänd) 33–41 poäng
- *Kunskap och förståelse*: Studenten har genom examination visat mycket god till åtminstone god kunskap och förståelse inom åtminstone två av de områden som de förväntade studieresultaten avser;
- *Färdighet och förmåga*: Studenten har genom examination visat de färdigheter och förmågor som krävs för att uppfylla förväntade studieresultat;
- *Värderingsförmåga och förhållningssätt*: Studenten har genom examination visat åtminstone god värderingsförmåga i enlighet med förväntade studieresultat.

B (Godkänd) 25–32 poäng
- *Kunskap och förståelse*: Studenten har genom examination visat god till åtminstone godtagbar kunskap och förståelse inom åtminstone två av de områden som de förväntade studieresultaten avser;
- *Färdighet och förmåga*: Studenten har genom examination visat de färdigheter och förmågor som krävs för att uppfylla förväntade studieresultat;
- *Värderingsförmåga och förhållningssätt*: Studenten har visat åtminstone godtagbar värderingsförmåga i enlighet med förväntade studieresultat.

U (Underkänd) 0–24 poäng
- Ett eller flera tillkortakommande finns som innebär att studenten inte når upp till de krav som anges för betyget B.

Betygskriterier enligt den sjugradiga betygsskalan
Alla registrerade studenter har rätt att istället för ordinarie betyg få betyg på tentan enligt med den sjugradiga betygsskalan (A-F). Student som önskar betyg enligt denna skala måste dock anmäla detta till amanuensen minst fem arbetsdagar före den dag då tentan äger rum.

A (Utmärkt) 45–50 poäng
- *Kunskap och förståelse*: Studenten har genom examination visat utmärkt kunskap och förståelse inom åtminstone två av de områden som de förväntade studieresultaten avser;
- *Färdighet och förmåga*: Studenten har genom examination visat de färdigheter och förmågor som krävs för att uppfylla förväntade studieresultat;

Stockholms universitet

- *Värderingsförmåga och förhållningssätt*: Studenten har genom examination visat utmärkt värderingsförmåga i enlighet med förväntade studieresultat.

B (Mycket bra) 40–44
- *Kunskap och förståelse*: Studenten har genom examination visat mycket god kunskap och förståelse inom åtminstone två av de områden som de förväntade studieresultaten avser;
- *Färdighet och förmåga*: Studenten har genom examination visat de färdigheter och förmågor som krävs för att uppfylla förväntade studieresultat;
  Värderingsförmåga och förhållningssätt: Studenten har genom examination visat mycket god värderingsförmåga i enlighet med förväntade studieresultat.

C (Bra) 35–39
- *Kunskap och förståelse*: Studenten har genom examination visat god kunskap och förståelse inom åtminstone två av de områden som de förväntade studieresultaten avser;
- *Färdighet och förmåga*: Studenten har genom examination visat de färdigheter och förmågor som krävs för att uppfylla förväntade studieresultat;
- *Värderingsförmåga och förhållningssätt*: Studenten har genom examination visat god värderingsförmåga i enlighet med förväntade studieresultat.

D (Tillfredsställande) 30–34
- *Kunskap och förståelse*: Studenten har genom examination visat tillfredsställande kunskap och förståelse inom åtminstone två av de områden som de förväntade studieresultaten avser;
- *Färdighet och förmåga*: Studenten har genom examination visat de färdigheter och förmågor som krävs för att uppfylla förväntade studieresultat;
- *Värderingsförmåga och förhållningssätt*: Studenten har genom examination visat tillfredställande värderingsförmåga i enlighet med förväntade studieresultat.

E (Tillräckligt) 25–29
- *Kunskap och förståelse*: Studenten har genom examination visat tillräcklig kunskap och förståelse inom åtminstone två av de områden som de förväntade studieresultaten avser;
- *Färdighet och förmåga*: Studenten har genom examination visat de färdigheter och förmågor som krävs för att uppfylla förväntade studieresultat;
- *Värderingsförmåga och förhållningssätt*: Studenten har genom examination visat tillräcklig värderingsförmåga i enlighet med förväntade studieresultat.

Fx (Otillräckligt) 10–24 poäng
- Mindre brister föreligger innebärande att studenten inte uppnår samtliga de krav som anges för betyget E.

F (Helt otillräckligt) 0–9 poäng
- Större brister föreligger innebärande att studenten inte uppnår samtliga de krav som anges för betyget E.

Stockholms universitet

Begäran om omprövning:
Begäran om omprövning ska lämnas skriftligen till kursadministratören/amanuensen. Begäran ska vara noga motiverad och en kopia på tentamen måste bifogas. Begär att få kopia av amanuensen och observera att den som hämtar ut sin originaltentamen förlorar möjligheten att begära omprövning.

Funktionsnedsättning

Målet är att alla studenter vid Stockholms universitet ska ha lika rättigheter och möjligheter oavsett funktionsnedsättning. Du kan läsa mer i Stockholms universitets "Handlingsplan för likabehandling av studenter med funktionshinder" på www.su.se under rubrikerna ”Utbildning”, "Studentservice" och "Studera med funktionsnedsättning". Kontakta Studentavdelningens sektion Service för studenter med funktionsnedsättning i god tid före studiestart för att diskutera ditt individuella stödbehov och för att få nödvändig information. För att boka tid och diskutera stödåtgärder, maila till studentstod@su.se. Studenter med dyslexi vänder sig med fördel direkt till dyslexipedagog Elisabeth Åman, elisabeth.aman@su.se.

Särskilt pedagogiskt stöd vid högskolestudier
Studenter med funktionsnedsättning har möjlighet till s.k. särskilt pedagogiskt stöd vid högskolestudier. Som exempel kan nämnas alternativa examinationsformer, såsom förlängd tentamenstid eller enskild tentamen vid dator m.m. Genom ett skriftligt intyg från Studentavdelningens sektion Service för studenter med funktionsnedsättning vid Stockholms universitet skall studenten styrka att han eller hon har en funktionsnedsättning. Intyget skall visas upp i original för institutionens kontaktperson. Kontaktperson vid Juridiska institutionen är Viktoria Pettersson, tfn: 08-16 34 31 eller e-post: viktoria.pettersson@juridicum.su.se.

Det ankommer på varje berörd student att, i den mån han eller hon vill ta del av de särskilda åtgärder som rekommenderas i intyget, se till att ett aktuellt intyg finns inför varje kursstart. För stödåtgärder som löper över hel kurs (t.ex. anteckningshjälp) skall studenten i god tid innan kursstart (**minst 4 veckor**) kontakta aktuell kursadministratör/amanuens och meddela att han/ hon är resursstudent.

Examination
Studenten måste **senast 3 veckor** före examinationstillfället meddela kursadministratör/amanuens att examination som resursstudent skall genomföras så att eventuella extra åtgärder kan vidtas. Om anmälan inkommer senare kan institutionen inte garantera att examinationen kan genomföras såsom önskas.

Studentinflytande och kursutveckling
Samtliga studenter uppmanas att fylla i en elektronisk blankett för kursutvärdering i slutet av kursen. Kursutvärderingen har stor betydelse för kvalitetssäkring av kursens innehåll och

Stockholms universitet

pedagogiska upplägg. Kursen förändras och utvecklas kontinuerligt, och det som framförs i kursutvärderingen beaktas alltid noga.

Representanter för advokatklubbarna i Stockholm har utarbetat en uppförandekod som gäller såväl aktiviteter vid den Juridiska institutionen som aktiviteter i klubbarna och i samband med rättegångsspelet. För mer information vänd dig kursföreståndaren eller till respektive advokatklubb.